

Zorg

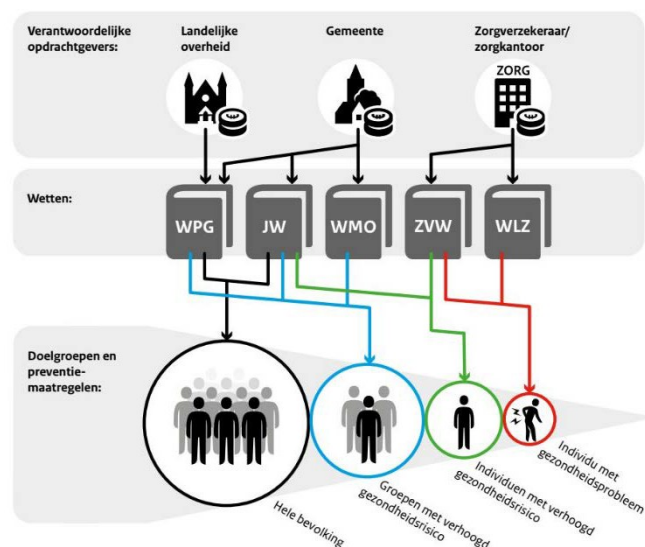
Binnen het stelsel van de Nederlandse gezondheidszorg zijn gemeenten verantwoordelijk voor de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning; gericht op langer thuiswonen) en de JW (Jeugdwet; gericht op jeugdhulp, kinderscherming, jeugdreclassering) en hebben taken binnen de WPG (Wet Publieke Gezondheid; gericht op preventie, vaccinatie).

Gemeenten zijn verplicht om hulp te bieden op basis van de JW en de Wmo aan iedereen die dat nodig heeft, ongeacht de kosten daarvan. En daar zit een probleem.

De afgelopen jaren hebben vrijwel alle gemeenten in Nederland flink moeten bijleggen op de Jeugdzorg en ook op de Wmo omdat de Rijksoverheid gewoon te weinig geld ter beschikking stelde aan de gemeenten. Pas de laatste maanden verbetert dit na heel veel aandringen van de VNG.

Per 31 december 2020 had het statutair in Sittard-Geleen gevestigde Zuyderland 10331 medewerkers waarvan 6835 vanuit Sittard-Geleen werkzaam zijn. De ziekenhuizen in Geleen en Heerlen hebben jaarlijks zo'n 200000 patiënten. De thuiszorg, huishoudelijke hulp en de zorgcentra hebben zo'n 10000 patiënten.

Daarmee is Zuyderland de grootste werkgever van deze regio.

Figuur: Weergave van de verschillende stelsels, wetten en snijvlakken met betrekking tot de verschillende doelgroepen (4).

Personeel Zuyderland

Onderdeel	2020
Thuiszorg	571
Huishoudelijke hulp	1045
Zorgcentra	2557
Ziekenhuizen	6158
Totaal	10331

Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per organisatie-onderdeel:

Stichting Zuyderland Medisch centrum	
Zuyderland Zorgcentra BV	
Zuyderland Thuiszorg BV	
Zuyderland Jeugd Gezondheid Zorg BV	
Zuyderland Huishoudelijke Hulp BV	
Stichting ZBC Zuyderland Medisch Centrum	

Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van fulltime eenheden

	2020	2019
	4.821	4.671
	1.810	1.660
	371	352
	0	22
	393	0
	33	34
	7.428	6.739

Goede zorg begint bij voorlichting en preventie. In een zo vroeg mogelijk stadium moet geconstateerd worden of iemand lichamelijke en/of psychische problemen heeft of kan/zal krijgen. Al voor de geboorte worden kind en moeder onderzocht en wordt het gezin geholpen door voorlichting of medisch ingeval daartoe noodzaak is. Na de geboorte vindt periodieke controle plaats. Bij tieners is die controle echter verdwenen. Zij komen pas weer in beeld wanneer zij of anderen uit het gezin in problemen zijn gekomen. SPA constateert dat het aantal jeugdigen in Sittard-Geleen al jaren sterk afneemt maar het aantal jeugdigen dat zorg krijgt elk jaar flink stijgt. Daar zit iets mis!

In het begin van de vorige raadsperiode heeft SPA sterk aangedrongen om de overgang van Jeugdzorg naar Wmo te verbeteren. Gebleken was dat er veel meer kinderen van 17 jaar waren die jeugdzorg ontvingen dan 18 jarigen die Wmo ontvingen. Dat kan gewoon niet: iedereen die zorg nodig heeft behoort die te krijgen maar het kan niet zo zijn dat iemand op 17 jarige leeftijd veel zorg nodig heeft wanneer deze persoon 18 wordt genezen is. Dit duidt erop dat er 'teveel' kinderen jeugdzorg ontvangen, mogelijk door de wijze waarop de indicatie wordt gesteld en/of de normen die gehanteerd worden. Gelukkig ziet SPA dat het verschil in aantallen de laatste jaren kleiner geworden is. Zolang er geen evenwicht tussen de uitstroom van jeugdzorg met de instroom aan Wmo is zal bekeken moeten worden hoe dat komt en zullen maatregelen moeten worden genomen die hierop inspelen.

Gezien de demografische samenstelling van de bevolking van Sittard-Geleen zal de vraag naar zorg het komende decennium toenemen omdat er meer zorgbehoevende ouderen zullen zijn. Tegelijkertijd is er een afname van het aantal kinderen dat op de arbeidsmarkt toetreedt. Op dit moment wordt er onvoldoende zorgpersoneel opgeleid en is daar ook geen focus op. Ook de animo onder jongeren is minder dan bij andere sectoren mede veroorzaakt door de lage lonen en zware werkbelasting. De gemeente kan hier helaas slechts

weinig invloed op uitoefenen omdat dit op nationaal niveau speelt. Wellicht kan de gemeente wel een brugfunctie tussen onderwijs en scholing vervullen.

Het nationale beleid gaat uit van een grote mate van zelfredzaamheid en is er op gericht dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig in hun vertrouwde omgeving blijven wonen, daardoor wordt er steeds vaker een beroep op mantelzorg gedaan. Volgens een onderzoek van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid uit 2017 is dit niet realistisch. Van alle 65-plussers woont al circa 52% alleen en van alle 75-plussers circa 65%. Seniorenwoningen en aanpassingen in bestaande woningen zullen vaker nodig zijn dan nu het geval is.

Naarmate men ouder wordt verandert de woonbehoefte. Wanneer de kinderen de deur uit zijn of wanneer men alleenstaande is geworden kan men vaak volstaan met minder ruimte. Vanwege optredende lichamelijke beperkingen zijn woningaanpassingen vaak nodig om nog zelfstandig te kunnen wonen en de regie te houden. Gemeentelijke subsidie van dergelijke aanpassingen om dit mogelijk te maken zijn in lijn met het beleid.

SPA wil een fijnmazig netwerk van voorzieningen in buurten en wijken in het kader van het mogelijk maken dat senioren langer zelfstandig in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Het accommodatiebeleid moet daarop gericht worden en niet op centralisatie van voorzieningen want die zijn voor velen onbereikbaar.

Het inzicht is gegroeid dat zowel huur- als private woningen levensloopbestendig moeten worden gebouwd of gerenoveerd waarbij duurzaamheid belangrijk is. Onderzoek toont aan dat senioren graag meewerken aan verduurzaming van onze samenleving maar dat dit vaak strandt omdat men de terugverdientijd van investeringen te lang vindt in relatie tot de levensverwachting en het risico dat men voortijdig moet verhuizen. SPA wil deze financiële hindernis uit de weg ruimen door afdekking van dit risico en overdracht aan de volgende bewoner. Zo wordt tevens de enorme achterstand op het gebied van duurzame energieproductie verkleind.

Een belangrijke en verontrustende ontwikkeling is dat het aantal mensen met dementie de komende jaren fors gaat toenemen van 1800 in 2015 naar circa 3100 in 2040. Indien een dementerende samenwoont met een partner zal deze steeds verder belast worden tot over zijn / haar grenzen. Alleenstaanden vormen een gevaar voor zichzelf en de omgeving wanneer zij dementeren. De samenleving moet meer aandacht gaan besteden aan dementie en hoe daarmee om te gaan wanneer mensen langer thuis blijven wonen.

Wanneer zelfstandig wonen niet meer mogelijk is zal opname in een verzorgingshuis volgen. Maar ook daar zijn, naast professionals, vrijwilligers en mantelzorgers hard nodig want uit onderzoek blijkt dat er ook daar te weinig tijd voor persoonlijke aandacht is, veel senioren nooit bezoek krijgen en vereenzamen.

Met het ouder worden krijgen mensen steeds meer te maken met lichamelijke problemen. Minder zichtbaar zijn de ernstige gevolgen van het met de leeftijd toenemende gevoel van eenzaamheid. Eenzaamheid verhoogt de bloeddruk, het stressniveau, de kans op een depressie en een vroege dood. Vanaf 50-jarige leeftijd voelt meer dan 40% van de Nederlanders zich eenzaam. Van de 75- tot 85-jarigen voelt bijna 50% zich eenzaam en van de 85-plussers voelt bijna 60% zich eenzaam. Het is daarmee een groot probleem. Het meest eenzaam zijn alleenwonende senioren die gescheiden zijn en weinig of geen sociale relaties hebben. Vanwege deze ernstige gevolgen wil SPA extra inzet op de aanpak van eenzaamheid. SPA wil risicogroepen beter in kaart te brengen en deze gericht en systematisch benaderen en continue leren van de aanpak in andere gemeenten en hun succesvolle projecten uitproberen. Wij hoeven niet altijd het wiel uit te vinden en realiseren ons dat, net als bij het bestrijden van armoede, werkloosheid, leegstand, criminaliteit etc., het onmogelijk zal blijken eenzaamheid uit te bannen en dat de aanpak langjarig en arbeidsintensief zal zijn.

Eenzaamheid is een probleem dat bij veel ouderen speelt, vooral nadat de partner overlijdt, maar dat ook steeds meer speelt bij volwassenen van middelbare leeftijd, studenten en schoolgaande kinderen. De maatschappij is volgens SPA doorgeslagen in het solitair en individualistisch denken. Bovendien zorgen digitale mogelijkheden (o.a. computerspellen, (a)sociale media) ervoor dat steeds meer mensen veel tijd online doorbrengen en veel minder tijd in gezelschap van anderen. Sociale media kunnen een bijdrage leveren om eenzaamheid tegen te gaan, bijvoorbeeld doordat ouders elke paar dagen zicht- en spraakcontact met hun ver weg wonende kinderen hebben. Sociale media kunnen echter ook vereenzaming veroorzaken wanneer dat teveel in de plaats komt via fysieke ontmoetingen.

Dat veel senioren digibeet zijn of slecht met digitale informatie kunnen omgaan wordt nog steeds vaak vergeten. Hele generaties zijn niet met digitale mogelijkheden opgegroeid, het gaat gewoon te snel voor velen. Hoe ouder men wordt hoe meer men, o.a. vanwege geestelijke achteruitgang of lichamelijke gebreken zoals slechtziendheid, is aangewezen op kinderen en andere mantelzorgers om administratieve zaken te regelen. Daardoor weten senioren vaak niet wat nodig en/of mogelijk is hetgeen financieel nadeel en/of minder (goede)

zorg en levensvreugde tot gevolg kan hebben, vooral voor eenzamen. Steeds vaker worden senioren ook slachtoffer van digitale criminaliteit, dat is iets waar mantelzorgers en professionele verzorging ook op bedacht moeten zijn. Het uitoefenen van een signaalfunctie kan van enorm grote betekenis voor senioren zijn.

Mede doordat kinderen niet zelden beter met digitale apparatuur kunnen omgaan dan hun ouders hebben veel ouders onvoldoende zicht op wat hun kinderen doen op sociale media. Niet alleen schuilen er criminelen op internet maar kinderen kunnen ook beïnvloed worden of dingen doen die de ouders echt niet willen en die niet goed zijn voor hun ontwikkeling. SPA acht het belangrijk dat de gemeente ook op het gebied van omgang van kinderen met sociale media, in samenwerking met scholen en ouders, preventief te werk gaat. Wellicht dat daardoor ook de kosten voor het verlenen van intensieve jeugdzorg verlaagd kunnen worden. SPA ziet dergelijke acties als investeren in gezondheid vanuit de gemeentelijke zorgplicht.

Vanwege het beleid om senioren zo lang mogelijk thuis te laten wonen, domotica en zorg op afstand via internet te bevorderen, mantelzorg en zelfredzaamheid steeds belangrijker te laten worden, vergroten van participatie op latere leeftijd en het steeds ouder worden zal er waarschijnlijk vaker een beroep op de Wmo worden gedaan en zullen thuiszorg en hulp in de huishouding ook toenemen. Nu al zijn er personeelstekorten. SPA wil graag dat het verzorgingsniveau minstens gelijk blijft en zal dit ook in de gaten houden. Daarom stelt SPA voor om een gemeentelijke indicator van de Wmo te gaan hanteren die berekend wordt met:

$$\text{WmoBedrag} = (\text{geleverde kwaliteit} / \text{geleverde kwaliteit nu}) * ((\text{uitgaven Wmo}) / \text{inflatie}) / (\text{uitgaven Wmo nu}) * ((\text{aantal ouderen}) / (\text{aantal ouderen nu}))$$

Wanneer deze indicator 1 is blijven de uitgaven per client gelijk aan de huidige uitgaven. Is de waarde beneden 1 dan wordt er minder aan Wmo uitgegeven dan nu.

Politiek kan dan beter bekeken worden hoeveel aan Wmo moet besteed worden in relatie tot het aantal ouderen en de geleverde kwaliteit van de hulp. Tot nu toe is het 'natte vinger' werk en gedreven door bezuiniging. Met die indicator is een betere planning van de begroting mogelijk waardoor overschrijdingen zullen verminderen.

SPA heeft grote moeite met de grote reducering van het aantal zorgaanbieders dat de gemeente vanaf 2022 doorvoert. Het doel om de kosten flink te reduceren en de 'zorgcowboys' (zorgaanbieders die erg grote winsten behalen) kwijt te raken onderschrijft SPA maar het middel om van ruim 100 naar nog geen 30 aanbieders te gaan en daardoor veel ZZPers en kleine organisaties niet langer te accepteren als zorgaanbieder vindt SPA te drastisch. Oorzaak van deze kaalslag is dat de door de gemeente opgelegde administratieve lasten zo groot worden dat deze voor de betreffende ZZPers en kleine organisaties niet meer zijn op te brengen.

Deze kleine aanbieders worden zo gedwongen te stoppen of als onderaannemer door te gaan bij grote organisaties hetgeen SPA vergelijkt met het door de gemeente opleggen dat een kleine lokale kruidenier maar moet opgaan in een landelijke supermarkt. Nog belangrijker vindt SPA echter dat die kleine organisaties vaak de moeilijke gevallen behandelen waarbij het enorm belangrijk is dat er een vertrouwensband tussen client en hulpverlener is ontstaan. Bij grotere organisaties vindt vaker verandering van behandelaar plaats waardoor die band dan verbroken wordt.

Bovendien zal de neiging bij de grotere organisaties er zijn om 'moeilijke gevallen' die meer dan gemiddelde aandacht vragen door te schuiven naar de kleine organisaties die daardoor sneller in financiële problemen kunnen komen omdat zij verhoudingsgewijs meer cliënten krijgen die 'extra tijd' vragen. SPA ziet graag dat de gemeente meer ruimte biedt aan ZZPers en kleine organisaties door de administratieve lasten terug te dringen en door meer kleine aanbieders te accepteren. Daardoor krijgen cliënten de kans om te kiezen voor de hulpverlener waarin zij vertrouwen hebben in plaats van aangewezen te zijn op een voor hun gemaakte keuze.

Wat SPA belangrijk vindt is dat Moveoo een transformatie ondergaat waarbij de nadruk meer komt te liggen om cliënten meer te begeleiden in kleine groepen om te laten uitstromen in plaats van langdurige opvang in een grote centrale locatie. De afgelopen jaren is de verblijfsduur verminderd tot ongeveer vier maanden terwijl een aantal jaren geleden sommigen jarenlang in een opvang verbleven. SPA ziet overeenkomsten in deze transformatie met datgene wat SPA voor ogen staat ten aanzien van het armoedebeleid: meer preventie, snelle aanpak wanneer iemand in de benarde situatie terecht komt, richten op uitstroom. Uiteraard behoort uitstroom pas plaats te vinden wanneer bepaalde, vooraf bepaalde, doelen gehaald zijn. Dat maakt het niet alleen mogelijk om de effectiviteit van de voorziening en methode te bepalen maar ook maakt dit het beter stuurbaar.

Omdat SPA het Coronabeleid als een nationale zaak beschouwt neemt SPA geen standpunt in over inhoud en de uitvoering daarvan en respecteert de mening van ieder mens.